Ara 30 fillér.

Cs. és kir. tábori posta 618. II. évfolyam. 14. szám. 1917. julius 15.

Ludwig-baka

Kiadja a 65.-gyalog ezred Megjelenik minden hó 1-én és 15-én

A cs. és k. 65. gy. ezr. tábori ujsága.

A befolyt teljes összeg az ezred özvegy és árva alapját gyarapitja.

Egy év a Ludwig-bakáknál.

Irta: v. **Möller Károly** alezredes, ezredparancsnok.

Kelet-galicziai harctér, 1917. julius.

A Ludwig-baka szerkesztősége felkért, hogy cikket irjak a hatvanötödik gyalogezrednél eltöltött egy évi müködésemről. Ezt igen könnyen megoldhatnám, csak igy néhány szóval: „Az ezred derék és hü volt." Vagy: „Az ezred méltó magyar származásához." Vagy ekkép: „Az ezred a legnagyobb tüzben is megállotta helyét, mint egy kárpáti szikla." Dehát ez nem elég, mert nekem vezércikket kell irnom, igy rendelte ezt a szerkesztőség és akit a Ludwig-baka szerkesztősége egyszer „megnyer" munkatársának, azt még az ördögnél is jobban hatalmába keriti, ha mindjárt az ezredparancsnokáról is van szó.

— 1916. julius második felében vettem át az ezredparancsnokságot a Koropiecz pataknál — nem messze Nizniowtól. Nem valami örvendetes dolgokat találtam. Mindössze hét gyenge századot, néhány géppuskát és a nehéz juniusi harcokban megőrlött Ludwig bakákat, akiknek minden vitézségük mellett is nagyon rosszul ment az utóbbi időben a soruk. Már mikor az ezredhez jöttem tudtam, hogy hányat ütött az óra. Leolvastam azon tisztek arcáról, akiknek tudtul adtam megbizatásomat. Ők bizony nem valami nagyra tartották az ezred harc-készségét és kételkedtek abban, hogy vajjon lesz-e elegendő erkölcsi ereje a kitartáshoz. Még maga az ideiglenes ezredparancsnok, *Blosche* Henrik alezredesnek, ennek a vakmerő törzstisztnek is aggályai voltak e tekintetben. Nem mondhatnám, hogy ez számomra valami nagyon kellemes fogadtatás volt. Egy konszolidált ezred átvétele kétségkivül jobban esett volna. Csakhamar felismertem azonban, hogy az ezred katonai szellemének felfrissitésében kitünő munkatársaim vannak. Polnisch kapitány, ezredsegédtiszt, Greiner Béla kapitány az első zászlóalj parancsnoka, Becske Kálmán főhadnagy géppuskás-parancsnok, Diez Günther, Rajtik, Délczeg hadnagyok és még többen. Később — augusztustól kezdve Fassinger kapitány is, a második zászlóalj parancsnoka. Tisztek, akik megőrizték épségben erkölcsi erejüket. Megkezdtük a munkát. Minden igyekezetünk odairányult, hogy az ezred harci készségét növeljük. S ez meg is történt, aminek maga a derék Blosche alezredes örvendett, aki izig-vérig egynek érezte magát az ezreddel. Jó kezekben tudva az ezred sorsát, épen szabadságra akart menni, amikor az ezredtől néhány kilométernyire északra Welesniow-Zremblowka mellett megmozdult az ördög: az oroszok több órás tüzérségi tüz után megrohanták és megszállták első vonalunkat. Miután a 65. gyalogezredből csak az első zászlóalj és két géppuska volt állásban, a hadosztályparancsnokság megbizta a parancsnokság nélkül nálam tartózkodó Blosche alezredest a rezervában levő második zászlóalj vezetésével. Ide tartozott még Berán főhadnagy géppuskás osztaga is. Blosche alezredesnek ez a megbizatása is bizonysága annak, hogy milyen nagyra értékelték ennek a kiváló törzstisztnek tulajdonságait. Julius 31-én kezdődött meg a nagy kavarodás, amelyben Blosche alezredes csoportja derekasan verekedett és amelyben a hatvanötösök idegen ezredekkel versenyezve kitünően viselkedtek, de amely igen sok vérbe került. A hatszáz emberből 300 ottmaradt. Maga Blosche alezredes is a rohamozók élén elesett. Az eredmény azonban meg volt: az oroszok nemcsak hogy tapodtat sem tudtak előrejönni, hanem még a nyert területet is elvesztették. Ezzel a helyzet meg volt mentve.

Már-már azt hittük, hogy nyugtunk lesz, amikor az oro-

szok augusztus 6-án a Dnyesztertől délre megtámadták a német diviziókat. Ujból fellángolt a harc, még pedig az oroszokra nézve kedvezően, nekünk pedig hatvanötösöknek meghozta a mozgó háborut: az átcsoportositást.

Itt el kell tekintenem a részletektől, hiszen e harcok részletes leirását az olvasó megtalálhatja a „Sulyos harcok" cimü ezred-kiadványban. Annyit utólag megállapithatunk, hogy az ezután következő harcok (Nizniow, Krymidow, Delejow, Meducha és Bolszowce) ujból helyrehozták az ezred régi jó hirnevét.

A dnyesztermenti és a posieczi kisebb-nagyobb csetepaték szintén hozzájárultak az ezred-öntudat emeléséhez.

Amikor 1916. december végén hadsereg tartalékba vonultak a hatvanötösök, büszkén vallották már magukat „Ludwig baká"-nak és az ezred szelleme mindenképen kielégitő volt. Külsőleg is szebben festett az ezred és számban is gyarapodott. Amikor Böhm-Ermolli vezérezredes szemlét tartott a Ludwig-bakák felett, már három teljes zászlóalj és szokatlanul nagyszámá gépfegyver állott fel a téren.

Két hónap időnk jutott a tartalékban gyakorlatozásra. Mindenfelé recsegtek-ropogtak a kézigránátok és messze hangzott a „Hurrá" kiáltás.

Kézigránátdobásra és szuronyharcra tanitottuk az embereket és arra, hogy önállóan harcoljanak. A vadász-századot is mi állitottuk fel először a hadosztályban 1916. augusztusának forró napjaiban. A vadászszázad vakmerő, „éles" gyakorlatai mindig valósággal látványosságszámba mentek és gyümölcsöztették az egész ezred munkáját.

Március elején öntudatos, büszke ezred vonult be egy ugynevezett nehéz-állásba és már két hét mulva rohamcsapatai a hadsereg rohamzászlóaljának támogatása mellett — két orosz vonalat egymás mögött törnek át kézi tusával. Itt a kitünő 19-ik orosz sturm-divizió egy törzstisztet, 4 főtisztet és 2—300 főnyi legénységet vesztett, ugy hogy amikor március 27-én ujból meglátogatta őket akkori gránátos osztagunk, azok már csak üres árkokat találtak. Március közepén beállott az olvadás. A nagy viz és sár valóságos agyagemberekké változtatta át katonáinkat, akiknek emberfölötti volt türelmük, kitartásuk és kötelességérzetük. A tisztek is példátadóan viselkedtek. Ha valaki megkérdezné tőlem, mit becsülök többre: az ütközetben való részvételt, avagy az örökösen nyugtalanitó, tevékeny ellenséggel szemben nyakig vizben álló ember hallgatag hősiességét, — gondolkodás nélkül felelném, hogy az utóbbit. Az ezred nemcsak stratégiailag, hanem a természeti fekvést illetőleg is a legkritikusabb ponton állott, ahol a talaj különböző rétegeinek szeszélyessége folytán a talajviz ugyszólván lehetetlenné tette az árokban való tartózkodást.

Amikor az olvadás megszünt, ujból tartalékba mentünk, dolgoztunk, gyakorlatoztunk és örültünk a galicziai tavasz száraz melegének.

Május negyedikén az ezred szerencsés megtiszteltetésben részesült: Ő felsége szemlét tartott felette. Május végén az ezred ujból a régi állásokkal szomszédos árkokba vonult, amelyek

TÁRCA.

Percek az örökkévalóságból.

Egy vállalkozás alkalmával a csontos-arcu, magyarosan pedrett bajuszu *Lippai* cugszfürer a fekete éjszakában nagyot jajdult és néhány lépésnyire az orosz drót előtt összerogyott. Izmos lábszárát a térd alatt egy orosz golyó összeroncsolta és apró szilánkokká zuzta a csontot, amin már oly sokszor lépett a keményfejü, vakmerő altiszt az orosz drótok elé. Vérzett, nagyon erősen vérzett a seb. Bekötözték a zuzott lábszárat és elvitték a segélyhelyre, ott átkötötték és tovább szállitották az egészségügyi intézetbe. A cugszfürer nem tudta, hogy milyen sulyos a sebe és hogy az a kegyetlen orosz golyó a lábszárába kerül. Feküdt a hordágyon és megnyugvással beszélgetett a vigasztaló tábori lelkésszel. „Nagyon fáj, nagyon fáj — mondogatta — csak felülhetnék legalább." De a derék altiszt nem tudott felülni, nem is próbált. Csak arra kérte távozóban Kovács pátert: „Tisztelendő atyám egy kérésem volna. Legyen kegyes átküldeni nekem a századtól azt a sárga bakkancsot, a mit most agyusztált meg a suszter."

Szegény cugszfürernek ugy fájt a lába, csak apró darabkák maradtak a kemény lábszárcsontból, de neki a szépen megadjusztált sárga bakkancs kellett. A jó lelkü páter elfordult és könnyet törölt le arcáról. Jól tudta mert megmondották neki az orvosok — hogy a derék, hős cugszfürernek legfeljebb *egy* bakkancsra lesz csak szüksége . . . De azért elküldette a páter mind a *kettőt*

o o o

„Csak légy türelmes édes fiam, a jó Isten óvjon addig is, amig az irataid megérkeznek a harctérre. A miniszter már felmentett, csak néhány óra kérdése, hogy jó egészségben haza kerülhess. Vigyázz magadra édes fiam . ."

A cimzett már holtan feküdt, amikor összetépett zubbonyának zsebéből harctéri hagyatékát összeszedték. Ott találták ezt a levelet. A gránát türelmetlen volt és nem mutatkozott hajlandónak bevárni azt a néhány órácskát . . Istenem! Milyen hosszu is néha egy pár óra az ember életében

o o o

Valami két-három napja, hogy batyukkal megpakkolva visszajött a szabadságról s elfoglalta ujra helyét a svarmléniában. Egy fél órával ezelőtt még boldogan mutogatott meghitt pajtásának egy arcképet.

— Látod pajtás ez itt a feleségem, ez meg ott mellette én vagyok.

— Azt látom, hogy ez emitt te vagy komám — válaszolta a szomszéd — de hol szedted fel ezt a szép csemetét?

— Hát tudod pajtás, nagyon régen ismerjük egymást. Mindig megakartuk csinálni a lakodalmat, de ozt, hogy bevettek katonának elmaradt. Igy huzódott a lakodalom már két esztendeje. Most, hogy szabadságra mentem mondok — már nem várok tovább.

azonban a régiekhez csak ugy aránylanak, mint az ég a földhöz. Ujbóli rövid tartalék után ismét a régi álláshoz jutottunk. Ezekben az állásokban *vártuk be bizakodva az orossok támadását.*

Ennek a támadásnak előjátékaképen behatoltunk junius 29-én és julius 1-én az orosz főállásba, a hol a március közepén megismert 19-ik orosz divizióra, régi ellenfeleinkre bukkantunk.

Mondjak még vajjon valamit, hogy épen „kitöltsem" ennek a lapnak hasábjait? Mindössze még egy szivélyes szerencsekivánatot küldök a magyar nemzethez, hogy ilyen derék fiai vannak, mint a mi tisztjeink és legénységünk.

Győzni fogunk!

Szerezzünk örömet hozzátartozóinknak, küldjük el a „Ludwig-baká"-t a hatvanötösök tábori életének hű és szórakoztató krónikását.

Megkezdődött az orosz offenziva.

— Óriási erőkkel támadnak. —

A hatvanötösök hősiessége. — A vezérkar jelentése.

Julius első napjaiban hatalmas lendülettel megindult az orosz offenziva. Angliának óriási erőfeszitésekkel sikerült beugratni a forradalmi Oroszországot egy ujabb vértengerbe. A mostani helyzet nem sokban különbözik a tavalyitól.

Mult évben a cári kormány zuditotta ellenünk hadait, most pedig az ideiglenes államkormány, — amely azt akarta elhitetni a világgal, hogy hóditás nélküli békét akar. — Ez a forradalomban született, de valósággal angol szolgaságban álló kormány még a tavalyit is megszégyenitő kiméletlen emberpazarlással törekszik hóditásokra Ausztria-Magyarországgal szemben, amely pedig több izben nyiltan és őszintén kijelentette, hogy Oroszországgal szemben nincsenek hóditó szándékai. Oroszország offenzivája a világtörténelem előtt indokolatlan és az ujabb vérpazarlásra mentséget soha sem fog találhatni.

A Brzezany-Zborov fronton megindult támadások nem jártak az oroszokra nézve a várt sikerrel, mert frontunkat áttörni nem voltak képesek. Kétségtelennek látszott, hogy támadásukat kiterjesztik és más helyen kisérlik meg az áttörést.

A Stanislauból kiindult orosz tömegrohamok érték ezredünket. Óriási tulerővel hajszolták előre az ellenséges hadakat, de a hatvanötösök sziklaszilárdan hősies elszántsággal tartották állásaikat. Hiába rohantak előre a tömött sorok, véres fejjel kellett árkaikba visszahuzódniok. A Ludwig bakák ércfalán minden rohaim megtörött. A hatvanötösök teljesitették hiven és becsületesen kötelességüket és a végsőkig kitartottak. Az ellenséges tüzérségnek leghevesebbre fokozott tüze által szétlőtt és összerombolt árkaikban helyt állottak óriási lelki erővel és a kiméletlenül előrehajszolt ellenséges roham-sorokban és oszlopokban

---

De a szüle sehogysem akart a dologba belemenni. Mindig azt mondta, hogy majd a háboru után Jóska — ha hazajössz. Ha már várt az Annus eddig, elvár még egy keveset.

De én nem tágitottam és megmondtam a szülének, hogy ha nem adja szépen az Annust, hát akkor is elveszem és mert az Annus is akart hozzám jönni, nagynehezen belement a dologba. Hétfőn volt a lakodalom, kedden meg már gyüttem ismét kifelé.

— Hát bizony egy nap nem hosszu idö egy lakodalmas párnak — sóhajtott fel a szomszéd.

Emez sem szólt semmit, elvette szomszédjától a fényképet és betette zubbonyzsebébe Azután elváltak. Jóska fogta a puskáját és kiállt a megfigyelő helyre. Rákerült a sor . .

— Nem várhattam végiteletig — mondogatta magában, amikor fellépett a lövészárok párkányzatára pedig a szüle sehogysem akarta és kidugta puskáját a lőrésen

Egy félóra mulva a szülének már igaza volt, mert Pál József infanterista homlokát egy hegyes golyó keresztülfurta. Lebukott hangtalanul az árok talapzatára s még arra sem volt ideje, hogy felsóhajtson:

— Uram, milyen rövid ideig tartott a boldogságom!

o o o

Tudom, ha soha egyebet nem irtam volna, mint szüleimnek és ismerőseimnek a megszokott leveleket, akkor is elővettem volna ceruzámat és megpróbáltam volna leirni a szerencsi Fodor frájter esetét. A fiatal fiu leült az egyik traverza mellé, elővette a fehér levélpapirost meg a ceruzáját, hogy levelet irjon — Bözsikéjének. Élesre hegyezte ceruzáját és irt. Szépen irt. Nekem gyönyörünek tünnek fel az egyszerü sorok. Tüzben irta. Egész délután gránátozott az orosz. Dehát Bözsikét nem szabad váratni oly sokáig. Nem szabad, hogy aggódjék és nyugtalanságot érezzen. A kis frájter tehát levelet irt. Azzal kezdte:

„Bözsike! Igazán nem érdemlem meg, hogy maga nekem olyan gyakran irogat. Tudom, hogy nem érdemlem ezt magától, mert én olyan ritkán irok. De higyje meg Bözsike, hogy ebben a tüzben az ember még azokról is elfelejtkezik, akiket a legjobban szeret"

Itt valószinüleg pontot akart tenni a gyerekarcu vitéz, de már nem volt rá ideje. Egy hatalmas gránát vágott a traverza mellé és az helyezett pontot a mondat után. Ebben a pillanatban a kis frájter már nem gondolkozott Már nem gondolhatott arra sem, akit legjobban szeretett. A lábaszárát elvitte a gránát, de a levél ott maradt a térdén, ugy ahogy akkor feküdt, amikor Fodor frájter még öntudatosan vezette ceruzáját a papiroson. A levél szüz fehéren maradt . csak a fiatal vitéz volt nagyon véres . . És ezzel a fehéren maradt levéllel adja bizonyságát a sápadt-arcu gyerek-legény, hogy nem felejtkezett el egészen arról, akit a legjobban szeretett.

Nem ismerem a Bözsikét, különben elküldeném neki a levelet. Ezeket a sorokat is a levélhez akartam mellékelni.

Grünwald Nándor, zászlós.

pusztitó hatást gyakoroltak fegyvereik. Az oroszok első hatalmas lökését végleg visszaverték a Ludwig bakák s a nagy csata a hatvanötösök győzelmével végződött.

Három év alatt, a sorozatos nehéz küzdelemben részes hatvanötödik gyalogezred ez alkalommal került első izben a történeti értékű vezérkari jelentésbe.

A julius 7-ikén kiadott hivatalos jelentés igy emlékszik meg a győzelemről:

„Stanislaunál az oroszok a leghevesebb tüzérségi előkészités után többszörös de eredménytelen támadást intéztek Ott a fölökést a *hősiesen kitartó 65. számu miskolczi magyar gyalogezred verte vissza.“*

A Sajtóhadiszállás ugyanaznap kiadott jelentése részletesebben tárgyalja a nagy stanislaui csatát és ugyancsak kiemeli a 65-ik gyalogezred hősiességét.

„A tegnapi nap — mondja a jelentés — a keleti fronton elsőrendű nagy harci nap volt, amely az oroszok összes támadásainak összeomlásával végződött. A Brzezany—Zborov fronton a *65. számu magyar gyalogezred,* melynek az volt a feladata, hogy a főrohamot feltartóztassa, visszautasitotta az orosz tulerő minden támadását. Hajnaltól kezdve hömpölygtek az orosz rohamhullámok helyenként 15 is egymás után“

A stanislaui hatalmas csata még ma sem nyert befejezést. A harcok folynak. Óriási erőfeszitéseket tesz ezen a frontszakaszon az ellenség, hogy a sikert kicsikarja. Épen ezért még nem időszerű a harcok részleteiről tárgyalni. A harc ide-oda hullámzik, támadást ellentámadás követ s az oroszok által imittamott elért kisebb helyi jelentéktelen sikerek kiegyenlitést nyernek. A borzasztó tulerővel szemben lelkierejére támaszkodva és a magyar becsületet szem előtt tartva harcol az ezred, vezérelve attól a dicső szellemtől, amelyet parancsnoka, Möller alezredes beléje nevelt.

Ennek a nagy embernek munkáját már méltatni sem merészeljük. Tudjuk, hogy rossz néven veszi tőlünk, — akik működését legjobban megfigyelhettük, — ha érdemeinek megfelelő sorokban örökitjük meg azt a hatást, melyet az ő szakadatlan nevelő munkája eredményezett. Lapunk hasábjai tanuink, hogy az általa fejlesztett szellem érlelte a folytonos munkát hatalmas győzelemmé. Ez a szellem nevelt a válságos percekben tisztjeinkből, bakáinkból héroszokat, félisteneket. De mily kicsinyesnek is látszanék a mi méltatásunk a legmagasabb királyi elismerés mellett — amelyet lapunk más helyén közlünk.

Nem tudhatjuk, hogy mit hoz még a jövő. De bizunk a Magyarok Istenében és hazánk jövőjében

Tábori strófák.

Kurta vas kurta vers.

Megszüntették a kikötést
Meg a kurta vasat
Baka szive ebbe
Majd hogy meg nem hasad.
Ha ez igy megy — mondok —
Megéri az unokám
Megszüntetnek mindent,
Amit unok ám:
Egyszer megszüntetik tán
Ezt a rút
Háborút

Ruhátlan napok.

Hogy otthon legyen mit
Egyenek
Behozták az élelmiszer
Jegyeket.
Van kérem levegő és viz-jegy,
De van ruhajegy is már,
Most, hogy itt a forró nyár;
És mert a jegy
Mind egy kaptafára megy
Ruhajegy mellett is lesz egy nap
[„talan“
S ezért nem leszünk boldogtalan
Uraim! Le a kalapokat
Ha behozzák a *ruhátlan napokat.*

Választójogot a nőknek?

Amire fájt a sok feminista
Foga:
Lesz a nőknek is választói
Joga.
Választói jogot a nőknek
Mért is adtak?
Hisz a férfiak közül mindig sza-
[badon
Választhattak

Ilyen a háboru.

Három évig ültem itt az orosz
Fronton
És sebet nem kaptam, ezt sza-
[vamra
Mondom.
De Pesten a Balaton Cafében
[ültem
S fagylalt mellett jól megsebe-
[sültem.
A barátom ki csendben olvasta
A Napot
A tüntetéstől halkan idegsokkot
Kapott

— **tury** —

Mindenkinek megküldjük a „Ludwig bakát“,

aki ezredünk özvegy- és árva alapja javára kiadóhivatalunk utján bizonyos összeget beküld. Tábori ujságunkat mindaddig küldjük, amig a beküldött összegből a lap árának megfelelően telik. — **Cimünk:**

K. u. k. Inft. Reg. No. 65. Ludwig baka kiadóhivatala Cs. és kir. tábori posta 618.

— —

Arcképek. — Életrajzok.

E rovat alatt sorozatosan közölni fogjuk parancsnokainknak, harctéri tisztikarunk és legénységünk kiváló tagjainak életrajzát. Nem érdemeiket akarjuk e helyen méltatni, hiszen e férfiaknak sokszor méltatott tettkedése lapunk minden egyes olvasója előtt, sőt még e körön kivül is — jól ismert. Pályafutásukat, főkép pedig harctéri működésüket akarjuk a későbbi nemzedék számára megörökiteni, amely nehéz küzdelmeinket csak a történet-könyvekből fogja már ismerni.

I.

livnói Hadfy Imre altábornagy,

hadtestparancsnok.

Hadfy altábornagy régi, magyar katona-család sarja. Atyja katonatiszt volt s őt magát is belső ösztön vitte a katonai pályára. Katonai pályafutását mint a szatmári cs. és kir. 5-ik gyalogezred csapatnövendéke kezdte meg. A bécsi hadapródiskola elvégzése után rövid hadapródi szolgálatát befejezvén a cs. és kir. 46-ik szegedi gyalogezred kötelékébe került. Ennek az ezrednek kötelékében nyilt először alkalma az 1878-iki boszniai okkupáció alatt, hogy kiváló katonai erényeit az ellenséggel szemben kimutassa. E hadjáratban Livnó mellett mint egészen fiatal tiszt vitéz magatartásának elismeréséül a 3-ik osztályu hadiékitményes katonai érdemkeresztet kapta kitüntetésül, (Nemesi előneve is erre az első haditettére emlékeztet.)

A kilencvenes évek elején átlépett a honvédség abban az időben még fiatal intézményének kötelékébe. Itt bőséges tere nyilott, hogy odaadását és munkakedvét a honvédség érdekében érvényre juttassa és lankadatlan buzgalommal fejlesztette is ennek minden ágazatát. Kiváló érdemeket szerzett a honvédség fiatal tisztjelnek kiképzése körül.

Hat évig működött a m. kir. honvéd Ludovika Akadémián mint századparancsnok és a gyakorlati kiképzés vezetője. A jelenlegi honvéd törzstisztikar zöme az ő tanitványa (igy Stromfeld vezérkari alezredes a Hadfy-hadtest kiváló vezérkari főnöke is!) és ez a honvéd törzstisztikar meg is felelt a háboru alatt a rábizott nehéz feladatoknak, mert oktatójuk és katonai nevelőjük szellemében dolgozott, mindig szem előtt tartva azokat az ideális katonai elveket, amelyeket tanitómesterük beléjük oltott. Soron kivül őrnaggyá és ugyancsak soron kivül lépett elő alezredessé. Zászlóaljparancsnoki minőségben működött az akkor kikülönitett aradi honvédzászlóaljnál, Brassóban ezredparancsnok volt, majd mint dandárparancsnok Budapestre került. 1914. elején a kassai hadtest parancsnokságával bizták meg, amelyhez a mi ezredünk is tartozott. Ezzel a hadosztállyal vonult harcba és vezette diadalról-diadalra. A sorozatos győzelmekről hires hadosztályt legfelső parancsnokaink és szövetségeseink is mint az „Előre-hadosztályt" ismerték.

Az első számottevő győzelmet 1914. augusztusában *Tomaszowce* mellett aratta karöltve a 15-ik hadosztállyal. A sorozatos győzelmi utnak csak kimagaslóbb mozzanatait emlithetjük meg.

1914. decemberében az ő hadosztálya döntötte el a limanovai csatát, az ő vezetése alatt. Hogy a limanovai csata döntő fordulatot jelentett hadjáratunkban, azt a történelem eldöntötte már.

Ez az ütközet a vezetés művészetének és a csapatokba oltott vitéz szellemnek fenséges megnyilatkozása és mint ilyen alapul szolgált a gorlicei áttörési harcra, ahol hadosztályának ugyancsak a legfontosabb szerep jutott. Vezetése alatt a hadosztály győzelmesen vonult előre, hogy az áttöréssel kivivott eredményeket betetőzze és befejezze Brest-Litowsk váráig, amelynek hatalmas erődítményei között is utat nyitottak a Hadfy-katonák. Ez a fegyvertény sulyos erővel esett a háboru mérlegébe.

1915. szeptemberében hadtestcsoportparancsnokká nevezték ki. E csoport amely alatt számos hadosztály megfordult 1916. juniusáig, a nagy nyári csata kezdetéig a Dnyeszter mellett és Zalescykinél állott ellen minden ellenséges támadásnak.

Az oknai áttörés arra kényszeritette a hadtestcsoportot, hogy az általános helyzetnek megfelelően nyugati irányban kezdje meg mozgását. Vezetői talentumának fényes bizonyitéka, hogy épen ennek a csoportnak támogatva az alája rendelt csapatok vitézsége és kitartása által sikerült a négy hónapos csatában feltartóztatni az orosz áradatot akkor is, amidőn északon vagy délen a legváltozóbb körülmények kényszeritő hatása alatt csapataink visszavonulni voltak kénytelenek. Tervszerü vezetése meglassitotta az oroszok előnyomulását és alkalmat nyujtott ezzel a hadsereg fővezetőségének, hogy az orosz üldözést bénitó mozdulatok alatt uj erőket vonjon össze ezen a hadszintéren, amely lehetővé tette, hogy mostani helyzetünkben megállhattunk.

Hogy vezetői munkássága a legfelső helyen is fényes elismerésre talált, magas kitüntetései igazolják, amelyekben e hadjárat folyamán részesült. Birtokosa az első és másodosztályu vaskoronarendnek (Limanova), megkapta a Lipótrend középkeresztjét (Gorlice), ki lett tüntetve a másodosztályu katonai érdemkeresztttel (Brest-Litovsk), I. osztályu vörőskeresztes tiszteletjelvénnyel a hadiékitménnyel és számos idegen kitüntetések.

A kötelességtudás mintaképe, akit teljesen áthat a lelkesedéssel párosult katonai szellem, aki azt amit a szolgálat és legfőbb érdek megkiván, első sorban önmagától, de minden egyes ka-

tonájától is megköveteli. Bámulja a magyar vitézséget, de természetesnek tartja és ezért a magyar embertől meg is követeli. Magyar ember nem is lehet más, mint bátor és vitéz Felkeresi katonáit s a hadtest lövészárkainak nincs egyetlen egy traverzája, ahol meg nem fordult volna.

Hadfy altábornagy jelenleg a hatvanötösök hadtestparancsnoka. Hogy mi a véleménye az ezredről és mit vár el a Ludwig bakáktól, azt a legutóbbi hadtestparancsnoki szemlén is félre nem érthetően megmondotta: *A névhez méltó bátorságot, kitartást és magyar katonai becsületet!*

— —

II.

nemes Möller Károly alezredes

a cs. és k. 65. gy. e. parancsnoka.

Született 1876. október 11-ikén. Elökelö birodalmi német családból származik, amely család azonban több nemzedék óta Erdélyben székelt. Ő maga nagyszebeni illetőségü magyar állampolgár.

1893-ban végezte gimnáziumics 1897-ben a wieni kadettiskolat kitünő eredménnyel Már 1897. aug. 18-ikán kimutatta a magyarság iránti különös előszeretetét, amikor mint fiatal tiszt a losonci 25-ik gyalogezredet választotta ki magának. Mint hadnagy, majd mint főhadnagy 1901-től 1903-ig a hadi-iskolát látogatta. 1903-ban beosztották a vezérkarba (a 11. hegyi dandárhoz). Három év mulva a komáromi 83-ik gyalogezredhez került, ahol két éven keresztül kapitányi rangban teljesitett századparancsnoki szolgálatot. 1906. októberében megnősült. 1908. augusztusától 1911. áprilisig a nagyváradi 17. gyaloghadosztálynál szolgált mint vezérkari kapitány s ugyanezen rangban egy évig a trienti erődítményparancsnokságnál, ahol tevékeny részt vett az olaszok elleni határvédelem előkészitésében, mert már akkor észrevette ő is előrelátó szemeivel az olasz „szövetséges" hütlenségét. A következő évben a cattarói hadikikötő parancsnokságánál tehát ismét egy igen kritikus ponton teljesitett értékes szolgálatot. 1912—13 telén tudvalevőleg Montenegróval fenyegetett a háboru, amelyben Möller kapitány épen mint a hadikikötő vezérkari főnöke vett volna részt. Ő vezette a kikötő erődítményeinek kiépitési munkálatait. 1913. áprilisában a temesvári 34-ik gyaloghadosztály vezérkari főnökévé neveztetett ki. 1914. májusában vezérkari őrnagy lett.

Ebben a beosztásában érte őt a világboru, amelynek kitörésében soha egy pillanatig nem kételkedett. Ellentétben a legszélesebb körök felfogásával a világháborut elkerülhetetlen természeti törvénynek tartotta tekintet nélkül a pacifisztikus törekvésekre és engedékenységünkre. Mint izig-vérig emberbarát és mindenfajta barbárságnak esküdt ellensége, mint aki jártas a müvészet minden egyes ágában, mint erős történeti érzékkel megáldott történetiró mindig az egyenes uton ment és elveitől sohasem hagyta magát eltéríteni. Minden idejét az irodalmi munkának szentelte, számos cikkben és értekezésben törekedett arra, hogy a fegyveres erő szellemben gyarapodjék és erősödjék s ehhez forrásmunkául a monarchia haditörténelmét használta.

A 34-ik gyaloghagosztály kötelékében 1914. aug. 7—12-ig a Duna északi partján, Semendria mellett ment át a tüzkeresztségen, augusztus végén pedig ugyanez a gyaloghadosztály a magyarságnak ujjongó fogadtatása kiséretében felvonult Galiciába, ahol ugyszólván a vasuti kocsiból kiszállva egyenesen a rohatyni véres ütközetbe bocsátkozott. A hadosztály fényesen harcolt és nagyszerü eredményeket ért el, de fel kellett adni a csatateret, mert a szomszédos csapatok visszahuzódása folytán a bekerités veszélyének volt kitéve.

1914. szeptember elején rajtaüttetett Komarno közelében egy orosz üldöző különitményen teljes eredménnyel.

Szeptember 8-ikán a nagy és sulyos rumnói ütközet után — résztvett a Lemberg alatti harcokban Falkenstein mellett.

Szeptember 10. és 11-ikén a 34-ik hadosztály győzelmes előnyomulás után már Szczerczecnél harcol.

1914. október elején előretört Zemplénből a 34-ik gyaloghadosztály és 11-ikén Chyrow mellett belekerült a nagy középgaliciai csatába, amely Przemysl birtokáért folyt. Október 25-én a 34. gyaloghadosztály egy hadtestcsoporttá alakittatott, amelynek Möller őrnagy maradt a vezérkari főnöke és ez a csoport segitett kivivni október végén a stary-sambori győzelmet.

Az orosz-lengyelországi vereségek után csapatainknak fel kellett adniok a galiciai csatát.

A Möller őrnagy vezérkari főnöksége alatt müködő hadtestcsoportra Zemplén vármegye védelmét bizták, ahol vezetése alatt vitézül állottak helyt a magyar ezredek, különösen Homonnánál és Szinnánál s rövidesen vissza is vették az ellenségtől a megszállott vármegyét.

Az 1915. év első három havában ujból mint a 34-ik hadosztály vezérkari főnöke harcol az ujból fenyegetett Zemplén védelmében. Májusban Liskón keresztül győzelemmel kisérte a 34-ik hadosztály a gorlicei offenzivát és e hó második felében Sambortól északra résztvett a junius elején vegződött dicső przemysli harcokban. Junius közepén eredményesen harcolt Mosciska s Grodek mellett és junius 22-ikén a lakosság örömrivalgása között vonult be Lembergbe. Junius végén hadosztálya áttörte az ellenséget *Dswinogrodnál*, majd *Turkocinnál*, augusztus második felében pedig egy héten belül három ütközetet nyert meg a Zlota-Lipánál, Zloczownál és Podkamiennél. Szeptember elején a bekövetkezett elernyedés idején *Nowo-Aleksiniec* mellett derekasan harcolt és *Gostowa* környékét védelmezte az ujonnan fellépő orosz tulerővel szemben.

1915. október 15-én másfélévi harctéri szolgálat után mint vezérkari főnököt a hadügyminiszteriumba helyezték, ahol a fel-

mentési ügyek organizálásában vett tevékeny részt s már akkor élénk propagandát fejtett ki a felmentések szigoritása érdekében. 1915. novemberében vezérkari alezredes lett.

1916. májusában ujból elővette a front utáni vágy és magyar ezredhez kivánkozott, amit a hadseregfőparancsnokság 1916. julius 3-ikán kelt rendeletével teljesitett is és *öt a hatvanötödik gyalogezred vezetésével bizta meg.*

Abban az időben az ezred sulyos veszteségeket szenvedett a jazlowieci harcokban.

Möller alezredes vezette az ezredet a sulyos és veszteségteljes nyári harcok közepette. (Nizniow, Delejow, Halics.)

A hadseregfőparancsnokság 1917. januárjában számolva Möller alezredesnek a csapathoz való ragaszkodásával a hatvanötödik gyalogezred kötelékébe helyezte át.

Möller alezredes a világháboruban a következő kitüntetéseket szerezte meg: 3. osztályu vaskoronarendet a hadiékitménnyel és a kardokkal a stary-sambori ütközetért (1914. dec); másodosztályu vöröskeresztes tiszteletjelvényt a hadiékitménnyel (Lemberg — a kolera sikeres leküzdéséért); másodosztályu vaskeresztet a Sulitan lefolyt győzelmes ütközetért (1915. május); harmadosztályu hadiékitményes katonai érdemkeresztet kardokkal az 1915-iki nyári harcokért (1915. aug.); a német lovagrend Marianum keresztjét dijmentesen, hadiszolgálatokért (1915. jun.); Lipótrend lovagkeresztjét hadiékitménnyel és kardokkal a haliczi ütközetért (1916. nov.); vöröskereszt tiszti jelvényét hadiékitménnyel (1917. febr.); bronz signum laudist a jamnicai győzelemért (1917. március 15.) és a hesseni ezüst vitézségi érmet ugyanezért az ütközetért. (1917. május).

„Sulyos harcok."

A cs. és kir. 65. gy. e. nyári harcainak története. Ára 40 fillér.

Kiadóhivatalunk 40 fil. postabélyeg ellenében megküldi.

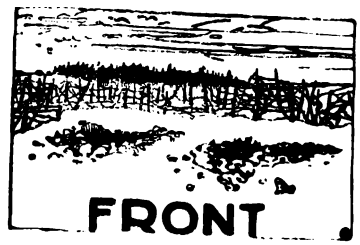

Azt olvasom

egyik vármegyénk ujságjában:

„Mi is megpenditettük egy ilyen frontlátogatás szép és nemes tervét, de rideg nemtörődömséggel találkozott az eszménk. Nem rajtunk mulik tehát, ha csak egy forró üdvözletet küldünk egy lelkesebb, összetartóbb vármegye és város látogatói solmácsolásával."

A „Beregi Hirlap" irja ezeket a sorokat, abból az alkalomból, hogy egy szomszédos vármegye küldöttségileg kereste fel a fronton fiait. Kapóra jöttek nekünk ezek a sorok. Már többször óhajtottunk erről a kérdésről csevegni, de mindannyiszor lemondottunk szándékunkról. Féltünk, hogy követelődzésnek veszik kivánságunkat, hogy szeretetadományokra akarjuk felváltani az üdvözlő-szavakat. Pedig higyjék meg: nekünk nem az adomány, hanem a szeretet kell s földieink szeretete részünkre a legnagyobbb adomány. Valóban árváknak érezzük magunkat, pedig naprólnapra halomszámra kapjuk a leveleket egyik és a másik városból, ahol részben még béke idején, részben pedig a háboru folyamán megtanulták ismerni és szeretni a hatvanötösöket. Ezek a levelek csak ugy csepegnek a mézes-mázos kijelentésektől, hol itt, hol amott követelik és vallják magukénak a Ludwig-bakákat. Szó sincs róla: mi nagyon örülünk ezeknek a soroknak, mert jól esik nekünk a megemlékezésnek egy-egy meleg, crőtadó sugara; de megvalljuk, hogy igazi gyermeki örömet akkor éreznénk, ha hozzátartozóink egy alkalommal meglátogatnának bennünket küzdelmeink szinhelyén és élőszóval mondanák meg nekünk, hogy gyermekeiknek tekintenek bennünket. Amig ez meg nem történik, mi magunk sem tudjuk, hogy a sok bába között hol van a gyerek és zavarba jönnénk, ha valaki őszinte feleletet kivánna tőlünk arra a kérdésre, hogy melyik város is a mi valódi otthonunk. *(g.)*

—

HIREK. —

Kinevezés. Ő cs. és apostoli kir Felsége tartalékos hadnaggyá nevezte ki február elsejei ranggal Földes Andor tart. zászlóst, aki géppuskás századnál teljesit szolgálatot. — Egészségügyi hadnagyokká Heller Dezső, Lukács Imre és Rooz Andor egészségügyi zászlósokat. Valamennyien igen hosszu harctéri szolgálattal dicsekedhetnek.

Uj zászlósok. Ezredparancsnokságunk tart. zászlósokká nevezte ki Dobos Ggula, Foica György, Balogh Sándor, Sorger Árpád, Friedrich György és Görz János hadapródjelölteket.

Előléptetés: Burghardt László önkéntes hadapródjelöltté lépett elő.

Szabadságon vannak: Fritsch kapitány, Makay Barnabás és Thanhoffer Lajos hadnagyok, Rundensteiner János zászlós.

Betegen eltávoztak: Komoróczy Péter és Weiss Antal hadnagyok, Schemnitzer Aladár zászlós.

Kitüntetések. Ő Felsége a signum laudist adományozta a kardokkal Beliczky Árpád, Klissenbauer Lajos, Kristóf József és Tudja Géza hadnagyoknak az ellenséggel szemben tanusitott vitéz magatartásukért. A koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján László Ede főhadnagynak kiváló szolgálataiért. Kis ezüst éremmel lett kitüntetve: Farkas György szakaszvezető (sebesült). Többen kaptak bronz vitézségi érmet a junius 27-iki vállalkozásban tanusitott vitéz viselkedésükért.

— **Tisztek beosztása.** *Wisinger* Ferenc alezredes a második zászlóalj volt parancsnoka a hadtestparancsnokság által létesitett front mögötti tiszti és altiszti továbbképző csoport parancsnok-

ságával bizatott meg. *Sztrazsovecs* Arthur őrnagy, áki sürgős műtét végrehajtása céljából rövid időn át a munkácsi kórházban állott kezelés alatt, bevonult a tábori ezredhez és átvette az előzőleg is általa vezetett első zászlóalj parancsnokságát. *Lássló* Árpád főhadnagy, aki a mult télen betegen kórhazba került, bevonult a tábori ezredhez, ahol a különleges harci eszközök vezetésével bizatott meg. *Frank* Rudolf főhadnagy, géppuskás-század parancsnok a front mögött létesitett géppuskás kiképző tanfolyamon működik mint kiképző tiszt.

Vezényelés. Braun János főhadnagy, a 11. század parancsnoka a dandárparancsnoksághoz vezényeltetett parancsőrtisztnek. Századát dr. Drottner Arzén hadnagy vette át.

— **A stellungban.** Ott álltunk abban a stellungban, amelyben három hónappal ezelőtt állottunk. Akkor a vizzel és sárral keliett állandó testet és lelket emésztő birkozást folytatnunk s a szegény bakák alig tudtak árkaikban megmaradni. Ma nem a nagy viz az, ami az állásban tartózkodást kellemetlenné teszi, ezt a természeti csapást — szerencsésen leküzdöttük, hanem a nagy tüz, mert az ellenség eszeveszett tüzelést folytat. Főkép a tüzérség dolgozik állandóan vehemes erővel s igy magától értetődően előrelátó gondosságunk s jól bevált védő eszközeink mellett sem óvhatjuk teljesen embereinket s ez a fokozott tüz imittamott mindig tesz kárt. De azért embereink bámulatos türelemmel teljesitik nehéz helyzetükben kötelességüket. Türelemmel várnak esti fasszungjukra és a menázsira, melyet sok helyen az állásban főznek, mert a sima belátható terep a nappali mozgást lehetetlenné teszi. Nem hinnők, hogy az Isonzó-front legveszedelmesebb szakasza több hidegvér, kitartás és nagyobb lelki erőt kivánna ugy a tisztektől, mint a bakáktól, mint a mi állásunk, a ahol jól felkészülve vártuk az oroszok esetleges rohamait. A mi állásunk mindenegyes bakája bátran nézhet a doberdói pokol hőseinek szeme közé.

— **A muzeumok és könyvtárak.** Lapunk elterjedtségének cklatáns bizonyitéka, hogy a muzeumok és könyvtárak is sorra kérik tőlünk az eddig megjelent összes példányok beküldését. Közlünk e helyen egy részletet a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának e tárgyban Möller alezredeshez intézett leveléből

Véletlenségből kezembe került a Ludwig-baka cimü és a 65. gy ezredtől kiadott havonként kétszer megjelenő ujságnak ez idei junius elsejei száma.

Nemcsak irodalmi érdekességénél, hanem azon oknál fogva is, hogy az előfizetési dij az ezred özvegy és árvaalapjának gyarapitására fordittatik, megrendelem az eddig megjelent összes számokat a M. Tud. Akadémia számára. Mihelyt nagybecsü válaszát kapom és a példányok megküldésére számithatok, az előfizetési dijat azonnal megküldöm Alezredes urnak a cs. és kir. 618. sz. tábori postára.

Kiváló és hazafias tisztelettel

Szily Kálmán

főkönyvtárnok.

Hasonló megkeresést kaptunk a budapesti Nemzeti Muzeum könyvtárából s a Borsod-Miskolczi Muzeumtól, amely levelében azt mondja:

„Segitsen nekünk a kiadóhivatal abban a munkában, hogy ezt a lapot az utókornak megőrizhessük és könyvtárunk megnyiltával itt Miskolczon a nagyközönségnek mindenkor hozzáférhetővé tehesük"

— **Mi ujság Szatmáron?** (Ki küldött riporterünktől). Nem sok, de valamennyi mégis van. Paulovics hadnagy, aki a mult nyári delejowi ütközetben megsebesült, most kiképző tisztként működik a tartalékos tiszti iskolában. Mizsák és Deme főhadnagyok szabadságát a Katonai parancsnokság meghosszabbitotta hat héttel s most fürdőn üdülnek. Dr. Burger főhadnagy és Vári hadnagy e napokban kerültek felülvizsgálatra. Puhaca kapitány, akit kiképző-szolgálatra minősitett alkalmasnak a felülvizsgáló bizottság, ezidőszerint a géppuskás pótszázad parancsnoka. Nemrég jelent meg Szatmáron a hires plakát a repülőgépek esetleges támadása elleni védekezésről s most mindenki buzgón tanulmányozza a rendszabályokat. No de remélhetőleg nem kerül erre a sor. A pótzászlóaljnál most rengeteg a munka és Glockner kapitány segédtisztnek ugyancsak dolgoznia kell. Soha még annyi iratcsomó nem fordult meg a pótzászlóalj irodán, mint manapság. Mindig bevonulás, leszerelés, felmentés, szabadságolás, a nagyszámn felülvizsgálatos és ezer apró ügy, amelynek intézése főkép a bevált erők helyébe lépett, ma még regruta lányhivatalnokkal, nagy munkát igényel.

Hősi halottaink. A lövészárokharc is megkivánja a maga áldozatait. Junius 25-ikétől napjainkig fájdalmas veszteség érte ezredünket. Hősi halált haltak. Gonda Miklós (Tornyospálcza), Fodor Gyula tizedes (Szerencs), Portyenik János (Zajgó), Perlstein Adolf tizedes (Nyirtacs), Romanecz Mihály (Miszticze, Bereg m.), Bucsák József (Tállya), Kocsis Sándor (Gulács), Balogh Péter (Tass), Csek János (Nagyhalász), Kotubej Ferenc (Hátvég), Kovács Sándor (Mezőtarpa). Valamennyien a 65-ösök P . . i temetőjében nyugosznak. Emlékiket kegyelettel őrzi meg az ezred minden egyes fia.

— **Özvegy és árva alapunk.** Az özvegy és árva alapra legutóbb beérkezett adományokat térszüke miatt legközelebbi számunkban fogjuk felsorolni. Nagyobb adománnyal járult az alaphoz Kirchbach Károly vezérezredes, volt hadseregparancsnokunk neje 50 K, Springer Ferenc róm. kath. tábori lelkész 50 K, az ezrednél való megmaradhatása felett érzett örömében. Kiadóhivatalunk ezuttal szintén befizetett 1000 koronát alapunk pénztárába a példányszámok után befolyt összegből.

— **A rohamiskola vállalkozása.** A vadászszázad sikeres szereplését követő napon rohamiskolacsapatunk hajtott végre a Keilwerth kapitány parancsnoksága alatt álló harmadik zászlóalj előterében felderitő vállalkozást. Feladatuk az volt, hogy egy magányosan álló őrházat és annak környékét átkutassak s az esetleg ott tartózkodó ellenségtől meg-

tisztitsák. A Niklas tüzérségi csoport pompásan irányitott nehéz gránátjai teljesen porrá zuzták az őrházat, majd a rohamiskola járőrei nyomultak előre Délczeg Imre hadnagy -- egyik legtöbb harctéri tapasztalattal rendelkező tisztünk vezetésével, jól átkutatták a terepet, amelyet azonban az oroszok a tüzérségi tűz után elhagytak. Behatoltak az első orosz vonalba is és értékes adatok birtokában tértek vissza. A vállalkozás Reich főhadnagy parancsnoksága alatt folyt le. Ezredparancsnokságunk dicsérettel illette a csapatot és Keilwerth kapitányt az előkészitő munkálatokért.

-- **A hatodik hadikölcsönre** a jegyzések még mindig serényen folynak. Az eddigi eredmény megfelel a várakozásnak, mert már 130000 korona értékü jegyzés gyült egybe. Ezredparancsnokságunk néhány napi szabadságot engedélyezett azoknak, akik hadikölcsönt jegyeznek s ha a viszonyok lehetővé teszik, rövidesen ujabb csoport megy e célból szabadságra. Remélhetőleg mindenki teljesiteni fogja kötelességét.

— **Mozi a táborban**. Ki merné tagadni, hogy a fronton egész jó és kellemes volna az élet, ha nem lőnének és a szórakoztató intézményeket pedig állandóan élvezhetné az ember. De azért igy is, ahogy van jól esik egy kis szórakozás a bakáknak idekünn. Nemrég német, majd magyar frontszinház tartotta itt az előadásait, julius első napjaiban pedig egy tábori mozi gondoskodott szórakoztatásról. Ugyanott tartotta előadásait, ahol előzőleg a front-szinház s állandóan zsufolt házak előtt. Bakáink nagyon jól mulattak a „Bőregér" cimü vigjátékán, s a jóizü kiszólások bizonyságai annak, hogy kellemes élvezetben volt részük. A darabban szereplő modern táncosnő mozdulatai nagyon különöseknek tüntek fel a csárdáshoz szokott szemeknek s amikor a táncosnő ujból hozzáfogott félbemaradt táncához, ilyen megjegyzések hangzottak el: „Már megint töri a rossz" . „Már megint gelenkszübungol" . . A fődolog, hogy jól mulattak. Csak az kár, hogy a német felirásokat nem értették. Ilyen esetben célszerü volna, ha egy németül jól értő altiszt magyar nyelven tolmácsolná a bakáknak a felirásokat.

Az orosz offenziva. Ugy látszik megindult a sokat igérgetett és beharangozott orosz offenziva. Az antantnak mégis csak sikerült támadásba kergetni a békülni akaró orosz népet. Sikerült elhitelni egyes csapatokkal, hogy a szent szabadságért kell harcolniok. Az antant belekényszeritette ebbe az oroszokat. Árulással vádolta őket és a titkon kötött fegyverszünet vádját is a szerencsétlen oroszok nyakába sózta. Ha hozzávesszük, hogy Japán is nagyon szorongatja a nagy kivérzett medvét, hát igazán nem lehet az oroszok kényszeroffenziváját valami nagyon rózsásnak tekinteni. És vajjon milyen reménnyel kecsegtethet egy kényszer-offenziva? Amikor a katonák muszájból mennek előre és nincsenek átitatva az igaz ügy szent tüzétől? Az idén már nem tudták megkezdeni az általános offenzivát, pedig kétszer olyan nagy tüzérséggel rendelkeznek, mint amilyen a tavalyi volt. És meg is késtek az offenzivával, mert mire ráfanyalodtak, hát kedves szövetségeseik, az angolok, franciák és olaszok egyenkint alaposan elvéreztek. Vitéz katonáink és szövetségeseink sikerült érvágást ejtettek rajtuk, mert már nagyon vérmesek lettek a tél folyamán. Az orosz offenziva megkésett és ha fel is lángol itt-ott, bizony sok eredménnyel nem kecsegtet. Nem szivesen vettük vissza békét nyujtó jobbunkat, amelyben immár ismét fegyverünket szorongatjuk. Ám jöjjenek a balgák, ha ujabb véráldozatra van szükségük. Ha ezt az offenzivát visszaverik hős csapataink, ez már igazán az utolsó orosz offenziva lesz és akkor már csak rajtunk áll, hogy elfogadjuk a békéért könyörgő véres orosz jobbot.

— **Egy zenekedvelő kivánsága** Kedves Ludwig-baka! Régi de igaz mondás, hogy saját kárán tanul az okos. Én is a saját káromon okultam, mert három évi harctéri szolgálat után, amikor már megszámlálhatatlan ezer gránát és srapnell robbanását kellet végighallgatnom, jutottam arra a tapasztalatra, hogy ezeknek a lövedékeknek fület sértő összhangtalan sivitása helyett egyszerü és könnyen megoldható szerkezettel nagyszerü muzsikát lehetne a lövészárkok felé varázsolni. Egyszerü és gyorsan megvalósitható eszmém az volna, hogy minden gránát és srapnell belsejébe megfelelő áttételekkel helyezzenek egy zenélő szerkezetet, amolyan sziréna félét, amely már akkor elkezdene muzsikálni, amikor a lövedék az ágyu csövét elhagyja. Az ember nem is félne annyira egy utjában muzsikáló gránáttól, a pergőtüz pedig pláne pompás dolog lenne, mert a sok ezer zenélő gránát és srapnell felérne egy Wágner-operával. Az általam szerkesztett modell egy példányát már meg is küldöttem a hadügyminiszteriumnak, egyet pedig Wagner, a hangszer királynak.

Ajánlom eszmémet kivitelre és becses pártfogásukba.

Tisztelettel
Inf. *Botfülü Demeter*
okl. zenetanár és zeneszerző.

— **Aratási szabadság.** Az idei termés mennyisége és minősége minden valószinüség szerint döntő fontosságu a háboru további kimenetelére s a termés learatása és betakaritása a lehető legfontosabb feladat. Ezredparancsnokságunk ezokból felsőbb parancsra — az önálló földmiveseknek, gazdálkodóknak kisebb-nagyobb csoportokban aratási szabadságot engedélyez. Az első csoport már otthon is van és kaszával segit a háborut győzelmesan befejezni. Itt jegyezzük meg, hogy a szabadságosok, ugyanigy azok, akik hadikölcsönjegyzés céljából jutottak néhány napi szabadsághoz, hadtápváltságdijukat önként felajánlották az ezred özvegy és árva alapjára. Sokat szenvedő bakáink nagylelkűségének ez a legszebb bizonyitéka. Nemes cselekedetük szép összeget juttat az árva alapnak. Hiába! A magyar bakánál türelmesebb, kitartóbb és szerényebb igéngü lény alig van ezen a kerek világon!

— **Mégegyszer a lányokról** Amióta helyt adtunk az ismerős városok leányai által hozzánk in-

tezett szellemes leveleknek, napnap után egész garmadával hozza számunkra a posta a hasontartalmu irásokat az ország legkülönbözőbb részeiről. Ahol csak egy leány van, aki a hatvanötösöket ismeri, az mind jelentkezik véleményével és inditványával, hogy mikép lehetne a városok leányai között a harcot békekötéssel megszüntetni, esetleg valaminő kompromisszumot létesiteni. Egyik levéliró azt ajánlja, hogy szavaztassák le a hatvanötösöket, kiket szeretnek a legjobban, a másik arányos felosztást ajánl az egyes városok leányai között, a harmadik beletörődik abba a gondolatba, hogy a háboru alatt más városé legyünk, csak békében térjünk vissza hozzájuk, többen kikelnek erősen a pesti lányok ellen, akik már a vidékre is kiterjeszték hálójukat. Képtelenek vagyunk ezeket a sokszor nagyon ötletes leveleket leközölni, mert lapunk összes hasábjai kevések lennének e célra.

— **Sportverseny.** Hadtestparancsnokságunk állomáshelyén nagy sportverseny van készülőben, amelyen a hadtesthez tartozó összes csapatok és intézmények résztvesznek. A programmon a sport minden ágazata szerepel, természetesen a hadászati értékkel biró versenyszámok, mint a gránátdobás, járőr-menetelés, futás stb. számithatnak a legnagyobb érdeklődésre. Ezredünk magától értetődően szintén minden számra nevezett, sajnos a harcászati helyzet nem engedi meg, hogy kellően fel is készüljenek a versenyre.

— **Szabadságon.** Kedves Ludwig baka! A csendes orosz frontról hazajöttem szabadságra, hogy kipihenjem magamat egy kicsit. Mint jó szabolcsi betyár fiu, e szabadságom rövid napjait természetesen Pesten töltöttem. (Isten tudja, hogy mi vonzott ide fel. Az biztos, hogy nem az Opera és a Nemzeti szinház kedvéért jöttem fel). Szóval feljöttem hazánk gyönyörü fővárosába, hogy néhány hétig dietikus kurát tartsak orvosi rendeletre. A fronton ugyanis megcsömörlöttem a sok evéstől. Egyik szerdai nap délutánján, ugy nyolc óra felé ülök a Balaton kávéházban és két szelet faggyalttot (ribizlit és málnát) falatoztam felváltva, hol az egyikből, hol a másik szeletből, amikor éktelen dörömböléssel, robajjal betörték a kávéház tükörablakait. Rövidesen egy formális pergő tüz közepette találtam magamat. Ugy hullottak a vasdarabok, akárcsak a lövészárokban, pergőtüz alkalmával. Addig kapkodtam ide-oda a fejemet, amig egyszer csak beleütöttem egy ilyen vasdarabba és *megsebesültem.* Kérem szeretettel kedves Ludwig baka: három év alatt nem tudtam itt a fronton egy jó sebet kifaszolni, hazamegyek és mindjárt az első napon bekapok egy fejsebet. Kérdem én: hol itt az igazság és vajjon mért nem állitanak fel legalább a kávéházasok a *kasssában egy hilfsplaccot,* hogy a sebesütteket első segélyben részesithessék? Tisztelettel téli és nyári, négyhónapi Szabadságos János cs. és kir. tiszt.

U. I. Pardon! Most nem tudom, hogy feltehetem-e ezen sebesülésem után a vörös stráfot a sapkámhoz?

— **Müszaki csapatunk.** Derék pionérjeink hetek óta stellungban állottak. Ezredünknek ez a hangyaszorgalmu, örökké munkálkodó, igénytelen szerény csapata különben apró darabokra tépve pihenés nélkül végezte mindig a rábizott rengeteg munkát, a hálátlan munkát, mert ha valaki azt kérdezné, mit dolgoznak pionirjeink — nehéz volna rá hirtelen a feleletet megadni. A pionérek azok, akik sohasem pihennek, akik egyformán dolgoznak akár stellungban van az ezred, akár rezervában. A pionérek barakkokat épitenek, utat javitanak, drótot fonnak, aknát raknak, stellungot ásnak, dekkungokat készitenek, rókalyukakat vájnak, hidakat ácsolnak, védőműveket létesitenek, földmunkát végeznek, erdőt irtanak . . és ki győzné még elősorolni mindazt az apró, de a táborban szükséges munkát, amit a pionéreknek kell elvégezni. A pionérek a gyalogezred munkás kezei, amelyek szüntelenül tevékenykednek. Nélkülözhetetlen tartozékai a csapatnak, amely náluk nélkül mozogni sem volna képes. A hatvanötös pionérek pedig különösen ügyesek, különösen szorgalmasak és annyira szerények, hogy talán még attól az elismeréstől is félnek, amit e néhány sorban joggal juttatunk nekik.

— **Ügyes fogás.** Egyik tisztünk mesélte a következő tanulságos esetet:

— Kérlek szépen azt hiszem, te is észrevetted, hogy mióta a Máv. kevesebb vonatot indit, a civilekben őrült utazási vágy tombol. Most az is utazik, akinek nem is kell. Az embereket felveti a pénz, hát unalmukban — ide-oda utazgatnak. Nemrégen hadikölcsön jegyzés miatt utaztam haza, de a „csak tisztek számára" fenntartott kupé tele volt civilekkel. Egymás hátán szorongtak a civilek, mint a heringek. Kétségbeesésemben cselhez folyamodtam. Elővettem egy — előre elkészitett — *veszettségi bizonyitványt* és tanulmányozni kezdtem. Természetesen a baloldali szomszédom, a munkácsi hitsorsos azonnal szintén elolvasta a bizonyitványt, aztán rámnézett és kihivta egyik ismerősét a folyosóra. Kint magyaráztak egymásnak, mutogattak rám, mire én vérben forgó szemekkel néztem körül és idegesen fészkelődve köpködni kezdtem. Lassankint kiszálingóztak utitársaim a folyosóra csak egy ember maradt ott, mire én teljes erőmből *ugatni kezdtem.* Mit mondjak többet? Az ut hátralevő részét teljesen egyedül tettem meg. Még a kalauz se merte kérni a jegyet, ellenben gondosan rámzárta az ajtót

— **Alászolgája és egy forint.** Amikor a vadászszázad junius 29-én éjjel az ellenséges árkokat megrohanta, ezzel a kiáltással rontott az oroszokra, akiknek bizonyára szokatlan volt ez az uj harci jelszó, mert eddig csak a „Hurráh"-t ismerték. A vadászszázad ötletes és mindig jókedélyü tisztikara és legénysége ez egyszer szakitott a hagyományos roham-kiáltással, hogy az oroszoknak is egy kis meglepetést szerezzen. Tudjuk, hogy a merész ujitás sikerrel járt. Ebből is látszik, hogy nem a szavak birnak döntő jelentőséggel, hanem az akarat tartalma a siker legbiztosabb előmozditója.

BESZÉLGETÉS.

Hajnalodik. Az Oreg baka rozsdás, sáros töltényeket, üres töltényhüvelyeket rakosgat egy ládába. Mellette egy Fiatal baka kézigránátot rendezget szép sorjába.

Oreg baka: Látod fiam egy rendes naposnak ez az első dolga reggel a lövészárokban. Végigjárja a századot. Mindenütt felszedeti az elejtett, vagy eldobott üres töltényhüvelyeket, berakja egy üres töltényesládába.

Fiatal baka: De itt jó töltények is vannak.

Oreg baka: Elég szégyen a századra nézve, hogy ennyi töltényt szedtem össze. Mert ez mutatja rendes-e a század, vagy rendetlen. Lelkiismeretes baka soha sem dob el muníciót. Hiszen ha naponta egy században minden ember csak egyetlenegy töltényt dob el, vagy pocsékol el, akár szándékosan, akár véletlenül, csak egy századnál 200 töltény vész kárba. Egy ezrednél 3200 töltény. Mennyi rengeteg pénz pocsékolódik el, hiszen egy töltény elkészitése a mostani drága világban 20 fillérbe kerül. Egy ezrednél tehát 64000 fillér kár van egyetlen napon, ha minden ember csak egyetlen egy töltényt pocsékol el.

Fiatal baka: Pedig én látok olyan katonát is, aki elejtette az öt töltényt, lusta volt fölemelni, inkább a sárba taposta.

Oreg baka: A sárba taposott egy koronát.

Fiatal baka: Hát most mit csinál ezzel a sok rozsdás, sáros töltennyel. Hiszen ha támadás lesz és tiz ilyen töltényt gyorsan kilő, tönkre megy a fegyver is, ugyhogy a fegyvermester is alig tudja, megcsinálni.

Oreg baka: Nem is támadásnál kell ezt elhasználni, egyenként megtisztogatjuk mindegyiket s vagy akkor lőjük el, mikor a lövő gyakorlatokat tartjuk, vagy pedig akkor. amikor a figyelő posztok éjjel néha egyet-egyet lőnek, ha valami gyanusat hallanak, vagy látnak. Ilyenkor ugyis csak egyenként kell lőni s gondosabban lehet megtisztogatni a töltényeket.

Fiatal baka: Hát ezek a töltények ki lesznek osztva a században?

Oreg baka: Nem lesznek kiosztva, hanem összegyüjtjük kisebb ládákban s minden figyelőhelyre teszünk belőla, hogy az őr olyankor csak azt használja s ne nyuljon a tölténytáskájába a hibátlan töltényhez.

Fiatal baka: Én valahogy ugy vagyok a tölténnyel, mint a kenyérrel. Már gyermekkoromban megtanultam, hogy kenyeret vétek a földön eltaposni. Ha most egy töltényt látok a földön, mindig a kenyér jut az eszembe. Felemelem a földről, megtisztitom és ugy elteszem, mintha az az egy töltény mentené majd meg az életem t.

(Meghallgatva a fiatal bakát előlép.)

Tiszt: Bizony fiam egyforma muníció most mindakettő, A kenyér is, meg a töltény is. Az egyikre épen olyan szükség van, hogy ezt a sok ellenséget legyőzzük mint a másikra. Minden egyes töltény, minden harapás kenyér, melyet elpocsékolunk csak ellenségeinket sigiti Ha egy töltényt, ha egy harapás kenyeret elpocsékoltunk, jusson eszünkbe, hogy egy nappal meghosszabbitottuk a háborut, egy nappal később térünk vissza családunkhoz.

Oreg baka: Győzni fogunk. Hadnagy urnak alásan jelentem összeszeetem egy szálig a töltényeket, meg is tisztogattuk valamennyit.

Tiszt: Bizony szomoru dolog, hogy még mindig ennyit talalunk elhányva. Hát a kézigránátok rendben vannak?

Fiatal baka: Azokat is rendbe raktam, de egy pár nagyon rozsdás közülök, mert ki voltak téve a lőrésre s tegnap eső volt.

Tiszt: Pedig a viz a kézigránát halálos ellensége. Kivül csak a rozsdat látjuk, de azt nem tudjuk, ártott-e a nedvesség a belső szerkezetének. Azt csak akkor tudjuk meg, ha majd használjuk, akkor pedig már késő lesz, ha rossz találnak lenni.

Oreg baka: Egyszer bizony ugy jártunk, hogy éjszaka támadtak ellenünk, vagdosták a drótot s hiába dobáltuk közéjük a kézigránátokat, nem robbant egysem. Esőn áztak azok is, Pedig mennyi muszka ott hagyta volna a fogát, ha jól robbannak A fegyverrel csak vaktába tudtunk lőni a sötétben.

Tiszt: Bizony éjjel közelharcban kitünő fegyver a kézigránát.

Oreg baka: Én bizony éjjel ha figyelőposzt vagyok, mindig kezem ügyébe teszem a kézigránátokat is. Mert ha közel valami gyanus dolgot, nagyobb mozgolódást látok, hiába lövök oda a fegyverrel, egy golyó nem sok kárt tesz. A fegyver a figyelőposztnak csak akkor jó, ha messzebbre akar lőni, vagy ha szuronyra kerül a dolog. De ha ellenséges csapat van egészen közel, a világért sem lőnék, mert csak elárulnám hol vagyok. De ha egy jó kézigránátot közéjük dobok, azt sem tudják honnan dobták s mire magukhoz térnek, már a második és harmadik is közöttük robban.

Tiszt: Ez igaz. Kézi gránátokkal egy-két ember, különösen éjjel, visszatud verni akármilyen nagy csapatot is.

Fiatal baka: Megtanultuk mi is, hogy kell eldobni, csak eleinte ment nehezen, mert vagy nagyon hamar, vagy nagyon későn dobtuk a próbagránátokat. A gyávábbak most sem merik dobni.

Oreg baka: Pedig egyszerü az nagyon. Én amikor elrántom a kézigránát gyujtóját, azt mondom magamba a kézigránátnak: „három muszkát ölj meg komám" s akkor eldobom. Amint leesik mindjárt robban Amelyikre igy ráolvasok, azt ugyan nem dobják rám vissza, de öl is az azután.

Tiszt: (Nevetve) Igaza van öreg, csak beszélni kell tudni azzal a kézigránáttal. Ha a fegyver „testvére" a katonának, a kézigránát a „komája". Isten áldja meg.

Oreg baka: Bizony lelkes jószág a kézigránát, csak beszélni kell tudni vele. Győzni fogunk!

Fiatal baka: Győzni fogunk!

Bartos Mihály dr.
hadnagy.

— —

§ **A kém.** Két jóképü baka vezet a poros galiciai országuton egy orosz kémet. A svarmlinia mögött fogták a civilt és vitték hátra a divizióhoz.

Elől az egyik baka feltüzött szuronnyal, utána a „kém", végül büszkén lépdel a civil-kém mögött a másik szuronyos baka.

Betyár szabolcsi fiuk! Ez a kém biztos nem szökik ki a kezük közül. Amint igy mennek, mendegélnek, egyszercsak szembejön a kémnek valami civil ismerőse. Ruthén szokás szerint kalapot emelve, mély meghajlással üdvözölte egymást a két civil.

Meglátja ezt a hátul lépdelő baka, hát a puskatussal alaposan a kém háta alá lódit egy hatalmasat és ráordit:

— *Ne szignalizálj!*

A civil a hatalmas ütéstől az elől menő baka nyakába esik.

Több se kell ennek. Teljes erőből hasba lóditja a civilt és ráförmed:

Ne komázz!.

Aztán, mint akik jól elvégezték dolgukat, nyugodtan lépdelnek tovább

§ **A rossz vicc.** Élelmezési tisztünk többek között arról is hires, hogy nagyon szeret rossz vicceket gyártani és hozzá ő a legjobb publikum a saját vicceihez.

Ő mesélte tiszti társaságban a következő rövid, de komisz adomát:

Egyik magasrangu tisztünk meglátogatta a legénységet a lövészárokban. Az egyik intelligensnek kinéző bakánktól a többek között megkérdezte:

— Sind sie musikalisch?

A baka a világ legtermészetesebb hangján válaszolta:

— Nein. Ich bin katholisch.

A „viccet" elképedve hallgatták tisztjeink, de végre is megbosszulták magukat. Óriási táblát festettek és kitették az élelmező tiszt ajtaja fölé. A táblán szóról szóra ez állott:

Fassungsstelle.
Itt rossz vicceket lehet faszolni.

§ **A régi ismerős.** Egyik főhadnagyunk nemrégiben szabadságra utazott. A tömött, fülledt levegőjü vasuti kupéban elhatározta, hogy nem köt senkivel se ismeretséget. Jól elhelyezkedett tehát az ablak melletti ülésben és egy vastag regény olvasásához kezdett.

Szemben ült vele egy civil ur, aki szemmel láthatólag fürkésző pillantásokkal mustrálta a főhadnagyot jobról balra, tetőtől talpig. Látszott, hogy minden áron beszélgetésbe akar elegyedni a többszörösen kitüntetett főhadnaggyal.

— Hosszas fészkelődés után zavartan krákogott egyet a civil, aztán udvariasan megszólalt:

— Áh kedves főhadnagy ur . hát maga az?

A főhadnagy fel se nézett a könyvéből. Durván, keményen mordult vissza:

— Nem! *Nem én vagyok, hanem az — öcsém.*

Oh bocsánatot kérek igy mentegetődzött a civil — hogy összetévesztettem önöket, de ugy látszik nagyon hasonlitanak egymásra

§ **Hogy képzeli?** Két orosz törzstiszt beszélget a hadosztályparancsnokságnál

— No és mitcsinálsz, atyuska, ha parancsot adsz ki a csapatoknak és a századparancsnokok ellenszegülnek?

— Lelövöm őket sorra!!!

Talán *messzehordó ágyuval?* — kérdezte gunyosan a másik.

§ **Német lecke.** Egyik tisztünk nagyon ambicionálta a német nyelv tanulását. (Erre igazán szüksége volt, mert egy árva német szót se tudott a katonai kommandókon kivül.)

Hogy minél nagyobb előremenetelt tanusithasson a német nyelvben, maga mellé vett egy német ajku infanteristát tisztiszolgának.

Igy történt azután, hogy derék hadnagyunk a multkor igy nyittatta ki az ablakát:

Ráparancsolt a csukott ablakra és szigoruan mondta:

Öfnen in ein Glied!

Máskor meg — igy mesélik a rossz nyelvek amikor elegendőnek találta a fedezék fütését, igy szólt rá a legényére miközben a kályhára mutatott:

Rafael! Feuer einstellen!

§ **Pehhes ember.** Sokáig „lógott" a pótzászlóaljnál egy infanterista. Már *évek* multak el és az infanterista, nevezzük öt röviden *Kenő* Jenő urnak — még nem volt a harctéren.

Amikor egyik harátja, már másodszor került haza sebesülten, megkérdezte töle, hogy hogy is csinálja ezt a fogást.

A dolog nagyon egyszerü — felelte infanterist Kenö. — A menetbe való beosztásokat rendszerint örmesterek csinálják. Nos én minden menet indulása előtt fogadok az örmesterrel, hogy kimegyek a harctérte. Ő meg abba fogad, hogy *nem megyek.* No és amilyen pehhem van, hát *mindig elvesztem a fogadást.*

A p i temetőben.*)

Álmodni térő nap bágyadt sugarában
Temetőben járok

Sok apró kis hanton rozzant fakeresztek,
Köztük szürke fátylas
Borongós szomoru Névtelenség reszket
Tülevelü vén fák
Bus meséket zugnak
S nem kiváncsi senki mikor ágyat ásnak
Egy érkező Ujnak.

Rongyosan szenvedő, rongyosan távozó
Álmodó legények!
Ijedt fiatalok, gondbarázdás arcu
Csodálkozó vének!
Most már megpihentek s fáradt szemeteken
Örök lesz az álom,
Akik valamikor daccal táncoltatok
Egykori vérbefult
Forró Halál-bálon.

És akik voltatok, nem ismer majd senki!
Nem fog sirotokon gyászos asszonyi test
Sirva megremegni,
Kékszemü leányok
Koszorut nem fonnak,
Korhadt fejfátokra siró, puha ajkak
Csókokat nem lopnak.
Kik duló csatákban véreztetek százszor
Ismeretlen alvók,
Imát mond értetek egy-egy fáradt vándor

Csendes éjszakában majd Halottak-napján
Senki nem gyujt mécsest,
Melyet bus szivekben szeretet szülötte
Szent örök Tüz éleszt.
Senki és Valaki ma a ti nevetek,
Üzenetet nem vár
Üzenetet nem küld az se, aki otthon
Valaha szeretett.

Könnyes csókok helyett perzsel a napsugár,
Bucsuztat fekete,
Károgó sok madár,
Halotti éneket még itt ijesztve
Ágyuk torka bömböl
Üldöző bugással sok apró keresztre
Gránát süvit, robban az omló hantokon
S csendes Béke helyett
Itt is kacag, tombol az örök Háboru
Vadvirágos, árva
Szemfedőtök felett

Lövészárok, 1917. julius.

Szabados Árpád,
hadapródj.

*) Szerkesztőségünk ugyanazt a témát adta ki házi költőinek költői versengés céljából. Lebovics Sándor zászlós verse után Szabados hangulatos versét hozzuk mai számunkban.

Megvakult bajtársainkról.

Tegyünk félre minden sajnálkozást, minden szánalomérzést, mert igen önérzetes, kezük munkáját nagyon megbecsülő emberekről, a vak katonákról lesz alább szó.

Nézzünk be a vak katonák műhelyébe.

Az egyik csoport mindenféle kefét köt. Egy alcsoport a nyersanyagot készíti ki.

A másik csoport különféle — gyakorlati és diszitési célokat szolgáló kosarakat fon. A legegyszerübb zöld vesszőtől kezdve a legfinomabb nádig mindennemü anyag készségesen engedelmeskedik.

Más műhelyekben szőnyeget csomóznak és a szakértők is bámulattal nézik a kifogástalan munkát.

A negyedik csoport kötélverést tanul és szintén csodálatraméltó előrehaladást tanusit.

Ezek az iparágak nem igényelnek semmi különösebb tehetséget. Vak bajtársaink szabadon választhatnak közülök. A józaneszü magyar katonák nem riadnak vissza a tanulás fáradalmaitól és ha belátják az iparág választásánál elkövetett tévedésüket, maguk kérik más nekik megfelelőbb iparághoz való áthelyezésüket.

Intelligens, képzettséggel biró embereknél a vezéreszme ugyanaz. Oly müködési körbe vezetni az illetőt, amely egyéniségének megfelel, tehát tiszteséges megélhetését biztositja. Ezeknél a vak bajtársainknak legtöbbször kettős uttörő munkát végez az oktató. Először is az uj foglalkozási ágban a legcélravezetőbb oktatási módszer megteremtésével, másodszor ezen foglalkozási ágnak a látó közönség körébe

való bevezetésével és előítéletmentes elfogadtatásával.

Eddig a legénységi állományu vak bajtársaink munkáját és oktatási módját láttuk.

Megvakult *tiszt* bajtársainknál már más a helyzet. Legtöbbjük olyan, kiket már vagy élethivatásuk gyakorlása, vagy pedig tanulmányaik végzése közben szólitott fegyverbe a hivó szózat. Akiknek már volt életpályájuk, azok az eddigi hivatásuk további végzéséhez szükséges tudnivalókat sajátitják el. Hogy minő eredménnyel? A legjobbal. Mert a megvakulásuk előtti foglalkozásukat teljes mértékben tovább folytatják. Igy például egy ügyvéd, aki mint főhadnagy vesztette el mindkét szemevilágát, ma már ujra saját maga vezeti irodáját, tárgyal ügyfeleivel és közreműködik a tárgyalásokon.

A másik csoportnál, kik tanulmányaik végzése közben lettek katonák, az képezi a főtörekvést, hogy egyrészt megkezdett tanulmányaikat folytathassák és eredménnyel el is végezhessék, másrészt hogy ezen az életpályán megélhetésüket biztositsák.

Igy többek között egy teologus, egy orvosnövendék és egy tanár folytatja ily módon tanulmányait.

Hogy pedig vak bajtársaink egymás között és többi embertársaikkal irásban is érintkezhessenek, az intelligenseknek pedig szórakozásokban is lehessen részük, mindnyájan megtanulják a vakok irását, olvasását és pedig ugy a Klein irást, melyet a látókkal, mint a Braille-irást. melyet az egymás között való érintkezésben használnak. Az első megtartotta a rendes latinbetüket, a másik pedig 6 pontból álló rendszer, melynél a pontok száma és egymáshoz való helyzete adja a betüket, számokat és irásjeleket. Könyveik, ujságjaik Braille-irásban készülnek, mely kevesebb helyet foglal el és a folyékony olvasásra alkalmasabb.

Nagyon természetes, hogy teljesen tanulatlan vak bajtársaink az ipari kiképzéssel párhuzamosan, rendes elemi oktatásban részesülnek.

Szemük világát a harctéren vesztett embertársaink szellemi oktatásáról és ipari kiképzéséről a „Magyar Királyi Rokkantügyi Hivatal Vak Katonák Intézete" (Budapest, VII. Ida-utca) gondoskodik, hol körülbelül 8—10 tiszt és 210 legénységi állományu magyar állampolgár vak bajtárs lakik együtt. Ezek egyelőre itt maradnak mindaddig, mig a vezetőség további sorsuk felett határoz. A terv az, hogy az iparosokat előbbi lakhelyükön, családjuk körébe telepitik, hol anyagi támogatás mellett iparukat folytathatják. Most folynak ennek a nemes tervnek előkészitő munkálatai, az anyaggal való ellátás, az anyag beszerzési módozatainak és a kész munka átvétele, illetve elhelyezésének rendezésével kapcsolatosan.

Vak bajtársaink két kezük munkájából és az áldott, jószivü magyar közönség adományaiból összegyülemlő tőke kamataiból fognak megélni.

A magyar közönség által fillérenként összehordott tőke ma már meghaladja a két millió koronát. A kamatok egy része igazságos mértékben szétosztásra kerül. Minden vak katona egy egységet kap, a nős azonkivül pótlékot és minden gyermek után egy fél egységet buzditásul, hogy a nőtlenek családot alapitsanak.

Szerény véleményem szerint a ma már majdnem minden ezrednél létező „Özvegy és árva alap" szintén kiterjeszthetné áldásos működését az illető ezred kötelékébe tartozó vak hősökre. Kötelességünk, hogy megvakult bajtársaink nyugodt és biztos megélhetését elősegitsük.

Adjuk meg a hazánk védelmében szemük világát elvesztett katonáknak azt a felemelő tudatot, hogy a magyar állam és a magyar közönség nem felejtkezik el hőseiről soha!

Harctér, 1917. julius.

Incze József,
tartalékos főhadnagy.

A Ludwig-bakák ujabb sikere.

A hatvanötödik gyalogezred gazdag sikerrel dicsekedhető vadászszázada ismét bravuros vállalkozást hajtott végre, amelynek jelentőségét nem annyira a zsákmány mérete, mint a vállalkozás eredményekép beszerzett adatok, észleletek tartalma és rendkivüli értéke adja meg. Az ellenség folytonos megfigyelése és ténykedése a csapatoknak mindenütt eminens érdeke, kétszeresen érdeke azonban a fontosabb szakaszokon, mert a felderités alatt szerzett tapasztalatok képezik magasabb parancsnokságunk számításainak alapját.

Épen ezekből hadseregparancsnokságunk is gazdag jutalmat helyezett kilátásba azoknak, akik erről a fontos szakaszról hoznak megbizható jelentéseket.

Díez főhadnagy kiválóan szervezett és mintaszerüen kiképzett csapata vállalkozott arra a kétségtelenül igen nehéz feladatra. Az állások ugyanis oly közel voltak egymáshoz, hogy az ellenfél is észreveszi a legkissebb készülődést s bizonyosnak látszot, hogy erős tüzzel fogja a vállalkozást megakadályozni.

Junius hó 29-én éjjel 12 órakor állott fel támadásra a vadászszázad a Polnisch kapitány által vezetett zászlóalj körletének ama szakaszán, ahol az oroszok ép a legutolsó napokban igyekeztek éjjelenként készitett előretolt árkokkal közelebb férkőzni állásainkhoz. Csekély mérvű tüzérségi előkészülés után, sürü sötét éjjelen, átázott talajon, zuhogó esőben léptek ki az árkokból gyalogsági hullámaink, akiket az oroszok eszeveszett akna, géppfegyver és puskatüzzel fogadtak, amennyiben figyelmüket egy másik szakaszon előzőleg végbement mozdulatok felkeltették. Az ellenség által vetett rakéták valósággal nappali világosságot árasztottak a terepre, embereinket azonban ez nem riasztotta vissza a támadás végrehajtásától. Elszántan vetették be magukat az előretolt állásba, ahonnan az oroszok iszonyatos sietséggel próbáltak a főállásba menekülni. Nem mindegyiknek sikerült, mert néhányan közülök már az első árokban fogságba ..erültek. Derék bakáink a menekülők után iramodtak és azon a nyiláson, ahol a legelől futó oroszok drótakadályaikon eltüntek, félredobták a drótakadályokat és utat nyitottak a mögöttük jövő hullámoknak. Itt is néhány foglyot ejtettek, a menekülőket pedig, akik felszólitásukra megállni nem akartak, lelőtték. Feladatukat elvégezvén, visszatértek állásainkba.

Az értékes felderités és ugyancsak jelentős zsákmány egy halottjába s néhány könnyebb sebesültjébe került ezredünknek. Miló káplárt, a vadászszázad hős alisztjét egy közelében felrobbant ellenséges akna ölte meg.

A vadászszázad az ezredparancsnokságra kisérte foglyait, a hol kiderült, hogy ezredünkkel szemben egy ugynevezett orosz „vasdandár" állt, mely egyike ama néhány hadosztálynak, ahová a forradalmi szellem behatolni nem tudott, *mivel ezeket teljesen izolálták a fegyelmezetlen csapatoktól* s ezáltal megóvták őket, hogy a többi orosz ezredekben meghonosodott általános fegyelmetlenség és engedetlenség hozzájuk is átharapódzon.

A vállalkozásban Diez főhadnagyon kivül Harmath hadnagy, Kaselyák és Kovács zászlós, Klein Fülöp és Erdős őrmesterek vettek részt a vadászszázad összes altisztjeivel és legénységével s munkájuk a legprecizebben összevágott azokkal a tervekkel amiket Möller alezredes a vállalkozás eredménye érdekében megtett.

Felsőbb parancsnokságaink kiváló dicsérettel illették a vadászszázad parancsnokát Diez főhadnagyot és Polnisch kapitányt, a második zászlóalj parancsnokát.

Magasabb parancsnokságunk pénzjutalmát — amint értesültünk a vállalkozásban hősi halált halt Miló káplár özvegyének juttatják. A bajtársi érzésnek és kegyeletnek nemes megnyilatkozása ez. *Krónikás.*

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cs. és kir. tábori posta 618.

Hadi gépszalag. Ha az offenziva befejezést nyer, megkérdezzük őket. Most nincs idejük ilyen kérdésekkel foglalkozni. **L. S.** Ne essék kétségbe. Csak hidegvér! Sokan átmentek már ennél veszedelmesebb pergőtüzön is. — **S. M.** Vannak gondolatai, de kifejezésmódja kezdetleges **F. K. Munkács.** Az ottlevő hatvanötösök készséggel viszonozzák személyesen a szivélyes üdvözleteket. — **B. D. fh.** Várunk türelemmel. — **D. Z.** Nem üti meg a mértéket. — **D. I.** Hát már hogy feledkeznénk meg. — **B. I.** Ne féljen, azért mert a papája kilenc fiut adott az ármádiának, még nem „hadseregszállító". — **D. I. Monor.** Részleteket majd néhány hét mulva fogunk közölni. — **B. K. Tállya.** Hireink között találja felsorolva. — **P. T. Szalka.** Hát bizony az óriási kiábrándulás amikor hauptreffer helyett voltreffer éri az embert. — **Tábori posta.** Aktuális strófáiból két sort e helyen közlünk:

Ihat is az ember egy-két pohárt
hébe-hóba]
Kivetik majd otthon pótadóba.

— **Medailon.** Mindenesetre küldje be. Majd csak akad valaki, aki fényképét belehelyezi. — **B. G. Beregszász.** A delejowi temetőben nyugvó hőseink névsorát augusztusi számaink egyikében hozzuk. **Cz. S. Szatmár.** Nem csoda ha ott minden olyan nagy port ver fel, mert a szatmári utca bizony nagyon poros. — **Piatnik.** Szóval ön ugy érzi magát mint Gyöngyös — leégve,

Szerkesztő: MUNK ARTHUR dr.

Károly király elismerése ezredünknek.

A Sajtóhadiszállásról jelentik:

Károly király a 65. cs. és kir. gyalogezrednek a julius 6-iki harcokban tanusitott kiváló és vitéz magatartásáról szóló jelentést különös megelégedéssel vette tudomásul és elrendelte, hogy ez az emlitett ezreddel közlendő és a fegyveres erő összes csapatainak tudomására hozandó.

A Ludwig-bakák vitézségéről az egész hazai sajtó örömteljes büszkeséggel emlékezett meg. Az elismerés egyaránt illeti ezredparancsnokunkat, aki egy évi szakadatlan munkával belenevelte katonáinkba a győzelmi szellemet, derék zászlóalj és századparancsnokainkat, akik önfeláldozóan támogatták vezetőnket szervező, kiképző és lelkesitő munkájában, a babér tömege jut mindenegyes tisztnek és bakának, akik testükkel állták az orosz rohamot és vérükkel fizették meg a dicsőséget, a halhatatlanságot.

Katonai

egyenruhák, bundabélésü köpenyek, kabátok, mellények, zubbony, breeches-nadrág, pantalló, sweaterek, téli meleg alsóruhák, meleg harisnyák, hálózsákok, fülés nyakvédők, sapkák, csákók, nyakravalók, kardok, kardbojtok, kardkötők, keztyük, rendjelek, szalagok, bőrnemüek, összes szijjazat és felszerelési cikk, szóval minden, ami a táborban szükséges, jótállás mellett, legjobb minőségben beszerezhető

Tíller Mór és Társa

cs. és k. udv. szállitóknál

BUDAPEST,

IV, Váci-utca 35. szám.

A legelegánsabb szabás TILLERNÉL kapható; müvészi kiállitásu egyenruhák a legtartósabb és legszebb kelmékből csak TILLERNÉL készülnek.

Dühöng az egészség a fronton, mert SULTÁN gyógyvizet iszunk.

Forráskezelőség: EPERJES.

Dr. MÜLLER VILMOS kir. tanácsos TÜDŐGYÓGYINTÉZETE

TÁTRAHÁZA

Fekvő csarnokok. — Inhalatórium. Hizó Kurák. Kérjen prospektust.

EMKE KÁVÉHÁZ

Szabadságolt tisztek találkozó helye!

BUDAPEST, VII. KER. ERZSÉBET-KORUT 2.

Esténként BRASSÓI KOZÁK DANI zenekara hangversenyez

Tábori csomag DIANA sósborszesz nélkül el sem képzelhető.

DIANA

Kereskedelmi Részvénytársaság BUDAPEST, Nádor-utca 6. sz.

Óvás!

Rájöttem, hogy az általam gyártott „Modiano-Clubspecialité"-szivarkahüvelynek utánzatai vannak forgalomban, amelyek ellen egyedüli védelem a védjegy és aláirásom pontos megfigyelése.

A védjegy.

Minden katona tudja már, hogy mi a

LYSOFORM

Nyomatott a cs. és kir. 65. gyalogezred tábori nyomdájában.